

**Theologia Scholastica Secundum Viam Et Doctrinam D.
Thomæ Aquinatis, Doctoris Angelici**

In Celebri Archiepiscopali Benedictina Universitate Salisburgensi, methodo
& norma ibidem usitata publicè tradita, & in IV. Tomos digesta ; Qvorvm
Primvs Tractat De Deo Vno Et Trino, Deq[ue] Creatura Angelica ...

Mezger, Paul

Augustæ Vindelicorum, 1695

§. II. Quando cessante causâ finali cesset privilegium?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74152](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74152)

ritas veniendi bannito data intelligenda est pro prima vice ex Bartol. in l. 1. ff. ad Legem Jul. Dispensatio ad duo beneficia curata intelligitur de duobus primis. ex c. nam potest. §. 1. de prabend. in 6.

Dixi secundò; nisi ex circumstantiis, &c. nam aliquando datur dispensatio pro uno solum actu, ut si quis petierit dispensationem in voto castitatis ad contrahendum matrimonium cum femina à se deflorata, illà mortuà non potest aliam ducere; siquidem illa determinata persona pertinet ad causam finalem privilegii. Item, dispensatus ad contrahendum cum consanguinea, tantum censetur dispensatus pro una.

4. Respondeo secundò. Privilegium conditionatè concessum, sublatà conditione cessat: quia hæc est natura omnis concessionis, gratiæ, donationis, obligationis. Ubi tamen advertas velim, conditionem triplici modo habere se posse. Primò ex parte ipsius concessionis, ut si Princeps dicat. *Concedo tibi privilegium, si Episcopus consentiat*: quo modo privilegium à conditione & consensu Episcopi dependet in fieri, non autem in conservari: unde si Episcopus primitus non consentiat, nullum erit privilegium: si verò consentierit, perennabit privilegium, etiam si Episcopus ex postfacto dissentiat. Secundò ex parte ipsius privilegii, ut si dicat: *Concedo tibi privilegium, quamdiu Episcopus consentierit*, quo casu privilegium dependet à conditione tam in fieri, quam in conservari: ita ut, quodcumque Episcopus dissentierit, etiam privilegium exspirat. Tertiò conditio potest pertinere ad solum usum privilegii, ut si Pontifex dicat: *Concedo tibi facultatem sub mytra celebrandi, consentiente Episcopo*: vel *quoties Episcopus consentierit*: & tunc deficiente conditione non deficit privilegium quoad substantiam, sed tantum quoad usum & exercitium, qui usus suspenditur, quouque conditio & consensus reparatur. Salmantic. tr. 18. c. 2. n. 4.

§. II.

Quando cessante causà finali cesset privilegium?

5. Sermo est non de causâ quacunque impulsiva, sed de causâ finali & motiva, quâ Princeps movetur ad tribuendum privilegium. Ubi

Certum est primò apud DD. h. antequam privilegium integrè sit concessum, totaliter cesset causâ finalis, privilegium non subsistere: actus enim non operantur ultra intentionem agentium: cum igitur privilegiantis vel dispensantis intentio sit dare privilegium propter hanc determinatam causam, si illa deficiat, etiam deficit intentio, & consequenter concessio privilegii.

6. Certum est secundò. Si privilegium vel dispensatio perficiatur, & sortitur effectum solo actu concedentis, ita, ut nullum habeat, aut requirat successivum tractum temporis, sufficere, quòd causâ existat tempore ipsius concessionis, uti fit, cum Summ. Pontifex dispensat in voto, excommunicatione, irregularitate, &c. Unde tamen ex postfacto mutetur rerum status, non tamen redit obligatio voti, irregularitas, excommunicatio, &c. prout docet Menoch. l. 4. de

presumpt. 129. n. 197. cum Suarez, Sanchez, Palao, & communi, conformiter ad regulam Juris in 6: *Factum legitime, retractari non debere, licet casus postea eveniat, quo non poterit inchoari.*

7. Certum est tertio. Quodcumque per cessationem causâ finalis, aut mutationem circumstantiarum usus privilegii sit illicitus, toties usum privilegii amitti vel suspendi, donec iterum fiat licitus: quia non potest dari privilegium ad illicitum.

8. Quæritur ergo primò. An, si privilegium, vel dispensatio ex sola Principis voluntate non integrum sortiatur effectum, sed pendeat ab executione, Ordinario aut Confessario commissa, sufficiat causam extitisse, quando privilegium vel dispensatio fuit impetrata, quantumvis tempore executionis non amplius existat? Respondeo. In hoc casu probabilius requiritur ad valorem privilegii, ut causâ existat, non solum quando conceditur, & v. g. Romæ dispensatio ad matrimonium contrahendum impetratur, sed etiam quando expeditur à Confessario, vel Ordinario: quia ante executionem nondum est propriè dispensatio, sed mandatum dispensandi: at qui mandatum cessat, cessante causâ finali ex c. si pauper. de prabend. in 6. Major colligitur ex ipsis verbis indulti, quæ ita poni solent: *Si preces veritati nitantur, cum illo dispenses.* Ita Covarr. 4. Decret. 2. p. c. 6. §. 9. Sanchez. l. 8. disp. 30. n. 12. Palao p. 15. n. 2. Reding n. 12. aliique.

9. Quæres secundò. An cessante causâ cesset privilegium, quando usus & causâ privilegii exquirunt successivum temporis tractum?

Notandum. Materiam privilegii, vel dispensationis aliquando esse individua, quæ nullum requirit tractum temporis, ut si dispensetur ad contrahendum matrimonium propter legitimationem prolis; aliquando verò esse dividua, h. e. quòd causâ & usus privilegii non simul existat, sed secundum diversas & successivas partes temporis, ut si dispensetur in recitatione Breviarii propter nimias occupationes, in observantia jejunii propter periculum infirmitatis; tam causâ dispensandi, quæ sunt nimie occupationes, & periculum infirmitatis, quàm materia nempe recitatio Breviarii, observatio jejunii, successivum plurium dierum, hebdomadarum, mensium, &c. admittunt. Quo posito

Respondeo. Privilegium aut dispensatio ex causâ, & in materia dividua, quæ non integrè existit tempore concessionis, regulariter cessat, vel suspenditur, cessante causâ: unde dispensatus in jejunio propter periculum infirmitatis, cessante illo periculo tenetur ad jejunandum, donec illud periculum redcat. Et ratio est: quia Princeps non præsumitur largiùs indulgere privilegium, nisi quantum est necessarium ad obtinendum finem propter quem petitur: sed sine cessante non est amplius necessarium privilegium ad illum finem, uti patet ex terminis. Sed neque ad dispensandum in jejunio pro hoc mense movetur Princeps à morbo dubio alterius sequentis, sed hujus mensis præsentis, unde si sequenti mense cesset periculum morbi, ad illum mensem intentio dispensantis non extenditur. Ita Palao cit. n. 6. Reding n. 11.

Dixi,

10. Dixi, *regulariter*: nam si causa concedendi privilegium, per se loquendo radicatur in communi hominum conditione, aut ex ejus suspensione nasci potest incommodum moraliter æquale illi, quod per privilegium evitari intenditur, tunc privilegium non cessat, cessante causâ, tamen illa tractum temporis admittat: ideo cessante periculo & tentatione incontinentiæ,

non tamen cessat dispensatio oborta ad matrimonium contrahendum propter periculum incontinentiæ; quia periculum per se loquendo est stabile, ejusque cessatio per accidens evenit. Dispensans autem censetur intentionem suam conformare causæ stabili, & juxta statum, quem per se loquendo & in pluribus obtinere solet, Ita cum Haunoldo Magnif. P. Peischacher. 2. 7. §. 1.

ARTICULUS II.

De modis, quibus cessant privilegia ex parte concedentis.

SUMMARI A.

1. Gratia dividitur in factam & faciendam.
2. Gratia tota consistens in concessionis actu, est facta.
3. Item gratia consistens in concessione facultatis in favorem tertii indeterminatè.
4. Si determinatè, est gratia faciendam.
5. Gratia facta illimitatè non expirat morte concedentis; expirat facta limitatè.
6. Sententia opposita probabiliter defenditur.
7. Gratia directe data privilegiato est gratia facta, et si requirat cooperationem delegati.
8. Ad gratiam factam non requiritur acceptatio.
9. Privilegium cum clausula ad beneplacitum, probabiliter expirat morte concedentis.
10. Pariformiter sentiendum de expiratione privilegii per mortem, & cessationem jurisdictionis.
11. Privilegium concessum ad annum non expirat per mortem privilegiantis intra annum.
12. Privilegium gratiis delegatiivum alicujus actus revocari potest sine causa valide, sed non licite.
13. Privilegium concessum alicujus juris, vel domini sine causa valide non revocatur.
14. Privilegium onerosum & remunerativum sine causa valide non revocatur.
15. Dispensationes ad contrahendum matrimonium in gradibus prohibitis ad revocationem requirunt causam & compensationem.
16. Inferior sine causa invalide revocat dispensationem in lege Superioris.
17. Nec potest Superior valide revocare privilegium ab inferiori concessum.
18. Ad expressam revocationem absolute sufficit clausula generalis.
19. Varia exceptiones.
20. Revocatio privilegii requirit publicationem.

§. I.

Quomodo cessent privilegia per mortem privilegiantis?

1. **N**otandum. Privilegium seu gratiam, distinguimus in factam, hoc est, completam, & in faciendam hoc est inchoatam, sed nondum completam; Item aliam esse gratiam, quæ illum solum concernit, cui confertur; aliam esse, quæ etiam concernit tertium, in cujus favorem confertur. Primi generis est, v. g. dispensatio alicui facta in jejuniis, voto, eligendo Confessario &c. Secundi generis concessio facultatis ad alium dispensandum, absolvendum, &c.

Quæres igitur primò. Quondam censeri debet gratia facta, vel faciendam? Respondeo primò. Gratia privilegii tota consistens in prima concessione, ut est dispensatio in voto, in lege jejunii &c. & non in concessione alicujus facultatis, neque cum respectu ad tertium est gratia facta. Ita communis DD. apud Suarez l. 8. c. 31. Laymann l. 1. trac. 4. c. 23. aliosque. Respondeo secundo. Gratia privilegii consistens in concessione facultatis exercendæ in favorem tertii indefinitè, & sine determinatione certæ personæ, est gratia facta. Ita pariter communis DD. in c. si cui de prebendis in 6. Et ratio est; quando alicui conceditur, & delegatur facultas, ut illa liberè uti possit erga quemcumque voluerit, gratia primario fit ipsi delegato, ad quod est gratia facta: sed ita se res habet in presenti; ergo est gratia facta.

Respondeo tertio. Ex opposito, si facultas delegata sit in favorem determinatæ & nominatæ personæ, sive sit liberè, sive necessario, & cum obligatione exercenda, non est gratia facta, sed faciendam. Ratio est: quòd tunc favor non fit ipsi delegato, sed determinatæ & designatæ personæ, respectu cujus primùm debet in actum induci, & ita colligitur ex cap. si cui citat. & multo referendo.

Quæres secundo. Quænam ex his gratiis seu privilegiis expirat morte concedentis? Respondeo. Privilegium & gratia jam facta illimitatè, non expirat morte concedentis, tamen si res sit integra: expirat verò gratia faciendam, si res sit integra, hoc est, si gratia nondum sit in exercitium deducta, vel applicata tertii personæ. Ita Suar. Haunold, Peischacher. & aliique.

Prima pars habetur in c. si super gratia, de offi. & pot. Jud. delegati. in c. ibi. sicut ipsa gratia (obicit nondum sit in ejus executione processum), tamen non perimitur concedentis. Utraque verò pars habetur expressa in c. si cui de prebendis in 6. Ita habente: Si cui [nulla facta personarum expressione] sit gratis concessa facultas, ut auctoritate Apostolicâ possit aliquibus personis idoneis in certa Ecclesia providere, vel beneficia [quorum collatio est ad sedem Apostolicam legitime devoluta] conferre &c. non expirat etiam re integrâ per obitum concedentis. Causa additur: quia hujusmodi concessionem, cum specialem gratiam continent, dicit esse mansuram. Subjungitur: Secus si super provisione certa persona faciendam sit data potestas.